

УДК 81'282

Комов О.В.,
викладач-методист,
КВНЗ “Донецький педагогічний коледж”

ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ ПЕРЕКЛАДУ

Останніми десятиріччями ґендерний вимір у лінгвістиці стає все більш важливим в оцінці процесів суспільного функціонування та розвитку. До недавнього часу проблематика визначення ґендерних категорій знаходилася на периферії суспільної самосвідомості, сприймалась частіше як другорядний соціальний та психологічний фактор у лінгвістиці [1, 53]. Між тим проблеми, пов'язані з ґендерною асиметрією та ґендерною диференціацією свідомості, стають все більш **актуальними**. Тому ґендерний вимір стає важливим **об'єктом** вивчення у багатьох наукових галузях, зокрема у лінгвістиці, де він є новим етапом розвитку, новою точкою лінгвістичних явищ.

Поняття “ґендер” увійшло до сучасної лінгвістичної науки у другій половині минулого століття, що пов'язано зі зміною наукової парадигми у гуманітарних науках під впливом філософії постмодернізму [3, 156]. Нове розуміння процесів категоризації, відмова від визнання об'єктивної істини, інтерес до суб'єктивного, до особистого життя людини, розвиток нових теорій особистості призвели до перегляду наукових принципів вивчення ґендерних категорій, як етнічність, вік та стать, що раніше інтерпретувалися як біологічні.

У вітчизняній лінгвістиці перші регулярні дослідження ґендеру почали проводитися наприкінці 80-х – на початку 90-х років. У наш час цей процес відбувається так стрімко, що впевнено можна заявити про появу ще однієї галузі вітчизняного мовознавства – лінгвістичної ґендерології (чи ґендерної лінгвістики).

Вивчення ґендерної проблематики у мові залишається одним з пріоритетних напрямків досліджень вітчизняних та західних мовознавців і ґендерологів. Їх праці мають на меті не лише аналіз та підсумок статусу мови в суспільстві, але й спробу довести, що мова є не тільки продуктом діяльності/діяльністю тієї чи іншої спільноти, а й інструментом становлення культурної і ґендерної ідентичності особистості. Спираючись на домінуючі теорії ґендеру в мові, у даній роботі здійснено спробу підсумку ґендерних підходів до перекладу як міжмовної та міжкультурної діяльності. **Метою** даного дослідження є виявлення та загальна характеристика тих позицій у перекладі, що потребують ґендерної інтерпретації. Ґендерній проблематиці у мовознавстві присвячена велика кількість праць західних дослідників (Л. Ірігарей, Д. Камерон, Ю. Крістева, Ж. Лакан, Р. Лакоф, М. Талбот, Д. Таннен та багато інших) та науковців країн СНД (О. Горошко, Т. Гундорова, А. Кириліна, І. Халеєва та ін.). Ґендерний підхід до аналізу мовних явищ (О.Л. Бессонова, Н.Д. Борисенко, А.П. Мартинюк, О.Л. Козачишина, Л.О. Ставицька, О.І. Горошко, О.В. Дудолодова, Г.І. Емірсуїнова, І.В. Кузнєцова, М.С. Колесникова, І.І. Халеєва, А.В. Кириліна, В.М. Телія, І.В. Зикова тощо) значно розширює

перекладознавчу проблематику, вимагаючи формування відповідного аналітичного інструментарію. Гендерні студії складають питому частку досліджень у зарубіжних школах перекладу (О.А. Бурукіна, Р.Р. Чайковський, О.Л. Лисенкова, Ш. Саймон, Л. фон Флотоу, Л. Чемберлен, С. Вілліс, Ю. Ніссен).

На жаль, гендерні дослідження в українському перекладознавстві майже відсутні, зокрема, одним з перших науковців, хто звернув увагу на те, що гендер відіграє одну з ключових ролей у відображенні мовної компетенції індивіда (що у свою чергу залишає відбиток на структуруванні мовлення, виборі словникового варіанта, “засміченні” структур елементами емоційного характеру, тощо) є С.В. Засекін, який у своїй праці “Психолінгвістичні аспекти перекладу” [2] подає стислий гендерний аналіз казок. До науковців, які торкалися теми інтерпретації, когнітивної поведінки індивіда, психолінгвістичних моделей перекладу, належать Р.П. Зорівчак, В.П. Белянін, М.І. Жинкін, І.М. Горєлов, В.А. Кухаренко, О.Р. Лурія, Л.В. Засекіна, С.В. Засекін, О.О. Залевська та інші.

Однак гендерні дослідження залишаються практично не висвітленими у вітчизняному перекладознавстві, що ускладнює процес дослідження гендерних аспектів перекладу як лінгво-культурної адаптації. **Актуальність** та новизна даного дослідження полягає у необхідності вироблення нового погляду на теорію та практику перекладу, що поєднує в собі перехресні позиції гендерних та перекладознавчих студій.

Вивченню гендерних аспектів художнього перекладу сприяє вагомий внесок українських вчених В.В. Коптілова, М.О. Новікової, Р.П. Зорівчак, О.І. Чередниченка, Л.В. Коломієць, О.Л. Кундзіча, В.Д. Радчука, представників російської та західних перекладознавчих шкіл – А.В. Федорова, О.Д. Швейцера, П. Торопа, А. Поповича, Л. Венуті, С. Басснетт, Р. Якобсона, Дж. Холмса, А. Лефевра у соціокультурне розуміння перекладу.

У лінгвістиці мова розглядається переважно у двох аспектах – як явище особисте (засіб вираження думок та бажань індивіда) та соціальне (мова слугує потребам мовної спільноти та забезпечує спілкування між індивідами). У першому випадку мова є важливим чинником створення особистої та соціальної ідентичності індивіда; мовні звички та уподобання є відображенням біографії й досвіду людини. У другому випадку мова є результатом діяльності суспільства, “громадським ресурсом”, що забезпечує життєдіяльність тієї чи іншої мовної спільноти. Соціокультурна обумовленість мовних явищ лежить в основі гендерних досліджень у мові, що набули широкого розповсюдження під назвою “гендерна лінгвістика”. Незважаючи на багаторічну історію дослідження гендеру в більшості гуманітарних наук та в лінгвістиці зокрема, сама категорія гендеру визнається досить неоднозначною та такою, що потребує більш чіткого тлумачення та визначення. Наразі мова оперує поняттями граматичного та природного гендеру. Проте, кожна мова має власну структуру, в якій граматичний гендер може виражатися різними засобами або взагалі бути відсутнім. І навіть за відсутності граматичної категорії

роду, ґендерні відмінності в мові можуть відігравати важливу образну роль, компенсуючи “ґраматичний” ґендер “психологічним” або “метафоричним” ґендером.

В аспекті дослідження категорії ґендеру в мові та виявлення причин наявності ґендерних відмінностей, скоріше ніж самих відмінностей у мові жінок та чоловіків, не слід забувати, що протягом останнього часу в мовознавстві панують норми лінгвістичного та культурного релятивізму. В основі культурного релятивізму лежить безперечний факт того, що національні культури відрізняються одна від одної та втілюють собою відмінні цінності. Ідея лінгвістичного релятивізму (на яку часто посилаються як на гіпотезу Сапіра-Ворфа, хоча ця назва викликає гострі дискусії в деяких працях) полягає в тому, що носії різних мов мають різні сприйняття світу та різні погляди на соціальні реалії. Причиною даних розбіжностей є різні ґраматичні та семантичні системи тих чи інших мов. У філософії ця ідея бере початок від праць Людвіґа Відґенштейна, але поряд з тим незалежно з'являється у лінгвістиці в теорії Бенґаміна Ворфа. На його думку, світ не має власної структури, але ця структура зумовлена структурою самої мови. Відповідно, оволодіваючи новою мовою, людина власне створює новий світ абсолютно відмінний від світу, який вона вже знає. У лінгвістиці теорія Ворфа була переважно витіснена ідеями Ноама Хомського [5] про існування “лінгвістичних універсалій”, тобто структур, спільних для всіх мов. Це означає, що навіть якщо мова створює реальність, ця реальність міститиме певні універсальні константи. Н. Хомський стверджує, що оскільки кожна людина має вроджену здатність до мови і, таким чином, вона може засвоїти велику кількість інформації, почувши навіть частину її без достатнього досвіду, існує і має існувати генетична визначеність, яка уможливлює дане явище [7, 43]. Зокрема, за Н. Хомським, на поверхневому рівні всі мови схожі за набором однакових елементів, – приголосних, голосних, іменників, дієслів тощо. Звичайно, не всі мови мають артиклі, прикметники або інші категорії, проте інвентар мов є універсальним у тому сенсі, що він є досить багатим для універсуму мов, а не для того, щоб кожна мова використовувала всі свої можливості [7, 44]. Тобто, маються на увазі універсалії, що є спільними для всіх людей на початковій стадії мови в розумовій діяльності людини. На відміну від універсальної ґраматики Н. Хомського, Д. Грінберг співвідносить термін “лінгвістичні універсалії” із загальними принципами, якими керуються всі існуючі мови. Дослідивши тридцять мов, що належать до різних мовних сімей та різних частин світу, Д. Грінберг з'ясував існування певних правил функціонування мов. Їх можна відповідно класифікувати в рамках морфологічних, синтаксичних, семантичних універсалій тощо [8]. Обидва зазначені погляди на функціонування лінгвістичних універсалій різняться цілями дослідження та, відповідно, методологічними підходами до роз'яснення та існування самих універсалій.

З лінгвістичної точки зору мова як продукт діяльності суспільства і чинник становлення ідентичності є безпосереднім вираженням суспільного розподілу влади. Адже і суспільство, і мова зазвичай базуються на таких фундаментальних поняттях як статус, домінантність, вплив і нерівність. Відповідно, переклад, що має

на меті передачу значення тексту в оригіналі засобами цільової мови, не може бути абсолютно нейтральним процесом. Тому ряд дослідників (зокрема, Татал Асад, Шері Саймон, Луїза фон Флотоу) розглядають переклад як акт вірності та/або скинення влади. Така діада з одного боку та тенденція до тлумачення перекладу як міжкультурної діяльності частково лежать в основі метафоричності мови теорії перекладу. Так, у самій назві монографії американського теоретика Дугласа Робінсона "The Translator's Turn" вже міститься неоднозначність трактування ролі перекладача [6]. Метафоричність "повороту" (або, можливо, "черги"/"стилю"/"зміни" перекладача) автор вживає для позначення нових можливостей перекладача, який залишається майже непоміченим за автором. Центральним поняттям, яке використовує Д. Робінсон при аналізі перекладацької діяльності, є троп як нерегламентований перехід у мові до чогось нового. Він пропонує розглядати процес перекладу через призму метафоричного образу дороги. Розвиваючи метафорику дороги, Д. Робінсон вважає поворот від головної дороги, тобто вихідного тексту, прокладанням нового шляху, а не додатковою дорогою до паралельного шосе. Поряд із запропонованою Д. Робінсоном метафорою ряд інших теоретиків, зокрема, Деніс Шмідт, Мері Снелл-Хорнбі та ін. також розглядають метафори "лінгвістичного повороту" та "культурного повороту" при вивченні ролі перекладача та культурних фреймів у перекладі. Відходячи від суто культурної інтерпретації перекладу, Уолтер Бенджамін, відомий філософ ХХ сторіччя, вводить метафору "вивільнення" оригінального тексту через переклад. За У. Бенджаміном, переклад може оновити оригінал, вдихаючи в нього друге життя за рахунок створення нових лінгвістичних форм, "вивільнити" його шляхом рекреації.

Переклад формується під впливом національних (належність до певної культурної спільноти) та історичних (часовий простір) факторів, з позицій яких зазвичай трактується переклад. У широкому розумінні переклад залежить від національної культури рецептора, яка, в залежності від її фемінної / маскуліної спрямованості, звичайно є ґендерно маркованою. З іншого боку цільовий текст зазнає безпосереднього впливу перекладача як ґендерної особистості, що не може не впливати на текст перекладу. Перекладач є представником або жіночої, або чоловічої статі, з властивим їй/йому набором ґендерних характеристик, суспільно та культурно зумовлених. Ґендерна ідентичність перекладача неминуче виявляється в її/його індивідуальній стилістиці, – виборі граматичних форм, лексичних уподобаннях, емоційній забарвленості мови і т.д. Тому важливим критерієм адекватності перекладу є ґендерна неупередженість створюваного перекладачем дискурсу. Адже окрім "власного ґендеру" перекладач, що перепускає текст через себе, "переживає" і ґендер автора оригінального тексту, що призводить до синтезу ґендерних ідентичностей. А оскільки жоден переклад не може бути ґендерно нейтральним, то "ґендер оригіналу", проходячи через ґендерно зумовлену призму свідомості перекладача, або затьмарюється "ґендером перекладача" або, навпаки, заступає останній. Проте, між цими полюсами критичного прояву ґендерної ідентичності автора і перекладача можливе "протистояння" (у кращому випадку) та

“нашарування” (небажане для тексту перекладу) мовних проявів гендерної ідентичності суб'єктів дискурсу.

Додання гендерного виміру до дослідження перекладу є складовою перекладознавчого аналізу, який, серед іншого, має на меті вивчення:

- гендерних стереотипів у мові оригіналу та їх відображення в перекладі;
- мовних засобів конструювання гендерної ідентичності в оригіналі та перекладі;
- способів відтворення гендерних конотацій оригіналу засобами цільової мови з урахуванням історико-культурної специфіки;
- шляхів передачі образно-символічної системи, що описує чоловіка/жінку в культурі;
- проблеми перекладності одного менталітету в інший;
- концептів “фемінності” й “маскулінності” та їх відповідні прояви в мові оригіналу та перекладу тощо.

Кожен з даних компонентів містить у собі взаємозв'язок культурної та гендерної ідентичності автора/перекладача/читача, національні та культурні традиції, історико-соціальні особливості та ряд інших факторів, що в цілому ускладнює розробку та систематизацію гендерних методів перекладознавчого аналізу через нашарування аспектів лінгвістичного, культурологічного, перекладознавчого та гендерного аналізу.

Надзвичайно плідним у виявленні гендерних механізмів перекладу є порівняльний аналіз двох і більше перекладів, що допомагає глибше дослідити взаємодію особливостей мовних засобів із засобами конструювання гендерної ідентичності. У результаті теорія перекладу отримує змогу виявити та описати ті обмеження, які накладає гендерний фактор на використання мовних одиниць у мові. Опис гендерного фактора спрямований на подолання труднощів при перекладі, пов'язаних зі специфікою кожної з мов. Оскільки перекладознавство оперує категоріями значно ширшими за лінгвістику, де вивчення гендеру в мові має багаторічну історію. Одним із завдань дослідників гендерного аспекту перекладу має стати виявлення тих прогалів у вивченні мовного функціонування категорії гендеру, що відіграють безпосередню роль у процесі перекладацької інтерпретації.

Під час перекладу слід враховувати те, що світ розділяється на два простори: чоловіче і жіноче, причому зазвичай з тенденцією відносно меншої соціальної активності жінок в порівнянні з чоловіками, тобто мова, що використовує гендерну ознаку, пов'язана з певними стереотипами ролі чоловіків і жінок у суспільстві.

Жіночому розуму притаманні операції індуктивного плану: від конкретного до загального, від деталей і окремих ознак до їх цілісного образу, а інтелектуальні операції чоловічого розуму – від загального до чого розуму – від загального до конкретного [9]. Для жінок більш властивим є предметне, конкретне мислення, яке базується на мовних здібностях (вербальне) мислення, у той час, коли у чоловіків переважає абстрактне, “позасловесне”, можна сказати, “відірване” певним чином від мовних реалій мислення [4, 153]. У жінок більше розвинутий емоціональний і

вербальний інтелект, здібності до сприйняття, а у чоловіків зорово-просторовий інтелект і технічні здібності. Жінки краще виконують тести на швидкість сприйняття знакової інформації та зображень, краще запам'ятовують розташування предметів у просторі, їх взаємне розташування, у них краще розвинута тонка моторика і швидкість виконання математичних операцій [9].

Якщо говорити про ґендерні аспекти мовлення, то науковці постають перед необхідністю встановлення і опису концепту “стать”, а також засоби її лінгвістичного відображення на рівних мовних рівнях, зокрема при інтерпретації тексту з однієї мови на іншу. Не менш важливим також є завдання встановлення місце ґендерного концепту в ціннісній картині світу, а також відображення в мові стереотипів, пов'язаних зі статтю. У випадку, якщо розглядаються ґендерні особливості низки мов, неможливо уникнути міжкультурного порівняння, яке останніми роками стало об'єктом ретельного вивчення через питання валідності і строгості.

У мовах світу існують багаточисельні символи, що втілюють жіноче і чоловіче начало: інь і ян; Сонце, Вогонь, Тепло – Місяць, Земля, Вода; світле і темне, активне і пасивне; що дає і приймає. У цих однобічних і навіть деформуючих образах чоловічого і жіночого почав проявлятися вплив патріархальної структури суспільства: чоловіча сила, воля, агресивність протиставили жіночій слабкості, покірливості, залежності, зумовлюючи ієрархію їх соціальних ролей. Тому не випадково, “лінгвістичні аксіоми” феміністської ідеології полягають в тому, що стать є найважливішим особовим параметром і “правильна мова” повинна містити однакову кількість чоловічих і жіночих номінацій з корелюючою семантикою. Наприклад, у багатьох мовах, правда з різною мірою вираженості, але все-таки спостерігається квазі-синомія, семантичний паралелізм слів чоловік і чоловік. (В англійській мові використання слова “man” як родового терміну призвело до того, що слово “woman” було виключено з повсякденного вжитку). В українській мові слово чоловік означає зовсім не те, що у російській слово “человек”. У російській мові цим словом можна назвати як представників чоловічої статі, так і жінок. В українській мові чоловік – голова родини, чоловік – мужчина. Це слово чол. роду, а слово жінка – жіночого.

В англійській мові ряд іменників жіночого роду утворюється від відповідних іменників чоловічого роду шляхом збільшення суфікса -ess: *actor – actress; host – hostess; poet – poetess; lion – lioness; tiger – tigress*. Так само і в українській мові маємо іменники жіночого роду, які походять від слів чоловічого роду. Це, як правило, слова на позначення професій, роду діяльності людини. Наприклад, за допомогою суфікса -ін-від слова *майстер* утворилося слово *майстриня*, за допомогою суфікса -к – від слова *учитель* утворилося слово *учителька*, від слова *завідувач* – *завідувачка* тощо.

Так само і в інших індоєвропейських мовах нейтральними словами, які позначають осіб обох статей, є слова чоловічого роду, причому творення слів жіночого роду відбувається від слів чоловічого роду, наприклад, із збільшенням деяких суфіксів. Наприклад, у російській мові: *писатель – писательница, врач – врачиха* тощо. Крім того, існують загальні назви особи поза приналежністю до статі:

доктор, педагог, староста тощо. У зв'язку з цим під час звертання за ознакою професії не завжди є відповідності типу *офіціант – офіціантка*, і значення особи жіночої статі може бути невираженим.

У російській мові така невираженість не сприймається як нерівноправність: Марина Цветаєва вважала себе поетом, а не поетесою. Принципового значення набувають синтаксичні вказівки на стать особи, особливо в розмовній мові: *“Доктор, Ви прекрасна лікарка <...>”, “Ви ця сама бухгалтер Ніна?”*. Тобто у російській мові спостерігається тенденція переносити позначення статі особи з морфологічних на узгоджувальні елементи, наприклад: лікарка прийшла. В українській мові на цей кшталт існують слова-відповідники, які вказують на приналежність особи до тієї чи іншої статі. Наприклад: лікар – лікарка, директор – директорка.

Гендерні дослідження на матеріалі англійської мови виявили відмінності як на рівні системи мови, так і на рівні його вживання. Відносно гендерних відмінностей на рівні мови як системи, можна стверджувати, що тут виявляються різного роду асиметрії, що виявляються у вигляді семантичних лакун, коли в мові відсутнє позначення для якого-небудь концепту. Так, в англійській мові не існує фемінінного еквіваленту для позначення поняття “virility” (мужність; здатність породжувати потомство, чоловіча сила), або ж порівняльний аналіз деяких пар “чоловіче”–“жіноче” слово, наприклад: mistress – master; governess – governor, виявляє істотні розбіжності у вмісті що позначаються цими словами понять. Слово *mistress* має 3 значення: 1) господарка, повелителька; 2) учителька; 3) коханка. Слово *master* має такі значення: 1) хазяїн; 2) роботодавець; 3) керівник; 4) власник; 5) капітан торговельного судна. Якщо слово *master* вживати разом з артиклем *the*, то воно буде перекладатися як Господь Ісус.

Проблема гендера має величезне значення під час перекладу, особливо у вітчизняній теорії перекладу, адже при роботі з мовами синтетичного типу з яскраво вираженою категорією роду, який, в основному, має важливе значення, не враховувати її – недозволена розкіш, і недбале відношення до проблеми гендера в перекладі може призвести до серйозних помилок. Гендерний чинник часто має більше значення, ніж багато інших стилістико-граматичних аспектів. Наприклад, у романі “A Shaft of Sunlight” Б. Картленд використовує таке поетичне порівняння, яке значно поширене в рамках англійської культури: “<...> *her eyes were the transparent blue of a thrush's eggs*”. Невдалий переклад: “Виконта уразило сонячне сяйво її волосся, блакить очей, яку можна порівняти лише з ніжною блакиттю яєць дрозда” зовсім не враховує при цьому надзвичайну значущість гендерного аспекту в конкретному випадку. У результаті ми маємо безглузде, навіть непристойне порівняння, яке, мабуть, здалося прийнятним і редакторам даного “шедевр”, які спробували лише декілька згладити його.

Ще один приклад у романі “The Lovely Liar” закохані пані порівнюються із стиглими персиками. Для носія сучасної англійської мови дана метафора повністю зрозуміла і прийнятна, оскільки одне з додаткових значень лексеми “peach” – “красуня”, а інше – “перший сорт”. Але маємо невдалий переклад: “*bmen adored him*

and fell into his arms like ripe peaches” – “Жінки обожнювали його і падали в його обійми, немов перестиглі персики”. Ця метафора загалом зрозуміла і носіям української мови, адже молоду жінку в розмовній мові інколи називають “персик”. Але ця метафора в українській культурі має чітко виражену маскулінну забарвленість, а також якийсь східно-кавказький відтінок, який асоціюється з неправильним вживанням граматичних категорій, у тому числі категорії роду: “Ай, який дівчина – ніжний, як персик!”. Тому буквальна передача цієї англійської метафори, до того ж невдало обтяженою епітетом “перезрілі”, викликає не адекватні, а швидше протилежні асоціації у читача.

Отже, серед завдань, які стоять перед дослідниками ґендерних аспектів перекладу, перш за все відчувається необхідність у виробленні відповідних методів дослідження функціонування категорії ґендеру в перекладі як однієї з організуючих категорій ідентичності суб'єкта перекладацького процесу. Дослідження функціонування категорії ґендеру в перекладі має бути спрямоване не на констатацію ґендерних відмінностей у двох мовах й, ширше, культурах, а на знаходження способів передачі даних відмінностей та їх відповідне теоретичне оформлення. Серед основних тенденцій, які наразі превалюють у західних теоріях, переважають ідеї інтерпретації перекладу й ролі перекладача в рамках понять влади, статусу, дискримінації та домінантності. Проте вітчизняні національно-культурні й мовні традиції та виразні матріархальні прикмети, що наскрізно простежуються у традиційному українському патріархальному суспільстві, зумовлюють важливість дослідження ґендерних відносин у перекладі як явищі національної літератури.

Література

1. Горошко Е. Гендерная проблематика в языкознании : введение в гендерные исследования / Е. Горошко. – Харьков : ХЦГИ, 2001. – Ч. 1. – 509 с.
2. Засєкін С. В. Психолінгвістичні аспекти перекладу : навчальний посібник / С. В. Засєкін. – Луцьк : ВІЕМ, 2006. – 144 с.
3. Смит С. Постмодернизм и социальная история на западе : проблемы и перспективы / С. Смит // Вопросы истории, 1997. – № 8 – С. 154–161.
4. Сорокин Ю. А. Переводоведение : статус переводчика и психогерменевтические процедуры / Ю. А. Сорокин. – М. : ИТДГК “Гнозис”, 2003. – 160 с.
5. Философия : энциклопедический словарь / [под. ред. А. А. Ивина]. – М. : Гардарики, 2004. – 1072 с.
6. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://linguist.de.co.ua/seminar/2005/03/07/seminar_2_formuvannj_37.html.
7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://linguist.de.co.ua/seminar/2005/03/07/seminar_4_formuvannj_37.html.
8. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://linguist.de.co.ua/seminar/2005/03/07/seminar_5_aspekti_el_39.html.
9. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://psychology.nsu.ru/statgorchakova.html>.

Анотація

У роботі здійснено спробу підсумку ґендерних підходів до перекладу як міжмовної та міжкультурної діяльності. Подана загальна характеристика тих позицій у перекладі, які

потребують гендерної інтерпретації. Розкривається новий погляд на теорію та практику перекладу, що поєднує в собі перехресні позиції гендерних та перекладознавчих студій.

Ключові слова: гендер, гендерологія, гендерний вимір, перекладознавчі студії.

Анотація

В работе осуществлена попытка итога гендерных подходов к переводу как межъязыковой и межкультурной деятельности. Подана общая характеристика тех позиций в переводе, которые нуждаются в гендерной интерпретации. Раскрывается новый взгляд на теорию и практику перевода, который совмещает в себе перекрестные позиции гендерных и переводоведческих студий.

Ключевые слова: гендер, гендерология, гендерное измерение, переводоведческие студии.

Summary

The paper is an attempt from the gender approach to translation as interlingual and intercultural activities. Filed general description of the position in the translation, which require the interpretation of gender. Opens a new view on the theory and practice of translation, which combines cross-gender and studios of translation.

Keywords: gender, genderologiya, genderniy measuring, studios of translation.

ЛЕКСИКА І ФРАЗЕОЛОГІЯ, СЛОВОТВІР, СИНТАКСИС

УДК 81'373.7

Бабій І.М.,
кандидат філологічних наук,
Тернопільський національний педагогічний
університет ім. В. Гнатюка

ЕКСПРЕСИВНО-СТИЛІСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ В АВТОРСЬКІЙ КАРТИНІ Г. КОСИНКИ

Фразеологізми як невичерпний скарб українського народу наділені необмеженими естетичними можливостями у художній мові, що пояснюється самою природою цих мовних одиниць. Стилістичне забарвлення фразеологічних одиниць (ФО) найтісніше пов'язані з емоційністю, експресивністю та оцінністю [5], які мовознавці вважають категоріальними ознаками фразем.

Фразеологічне багатство мови здавна привертало увагу науковців. Відомими дослідниками фразеології є Л.А. Булаховський, Г.М. Удовиченко, Л.Г. Скрипник, В.М. Білоноженко, В.Д. Ужченко, І.С. Гнатюк, М.Ф. Алефіренко та ін. Вагому роль у становленні фразеології як науки відіграли праці О.О. Потебні, В.В. Виноградова, О.О. Шахматова, П.Ф. Фортунатова, Б.О. Ларіна, О.С. Ахманової, М.М. Шанського, Ю.Д. Апресяна та ін. Цікавими і до кінця ще не вивченими є проблеми фразеологічної стилістики. У цій праці ми спробуємо простежити семантико-стилістичні особливості ФО у творах Григорія Косинки, виявити й описати оцінно-